

BERGEN
KOMMUNE

KURS FOR STEMMESTYRET

KOMMUNE- OG FYLKESTINGSVALGET 2023

KOMPETENT | ÅPEN | PÅLITELIG | SAMFUNNSENKASJERT

Hvor finner du informasjon?

- Nettkurs for valgmedarbeidere- obligatorisk for alle som skal jobbe som valgmedarbeider
- www.bergen.kommune.no/valg
 - Generell informasjon for innbyggere i kommunen
 - Egen informasjon for valgmedarbeidere
 - Veiledere med mulighet for utskrift
 - Brukerveiledning til EVA
- <https://valgmedarbeiderportalen.valg.no/>
 - Opplæringspakker for ulike roller i valggjennomføringen
<https://valgmedarbeiderportalen.valg.no/opplaering-og-veiledning/opplaering-valgmedarbeidere/valgdag-stemmestyret/>
- Valghåndboken
 - <https://www.regjeringen.no/no/tema/valg-og-demokrati/den-norske-valgordningen/valghandboken/id463405/>

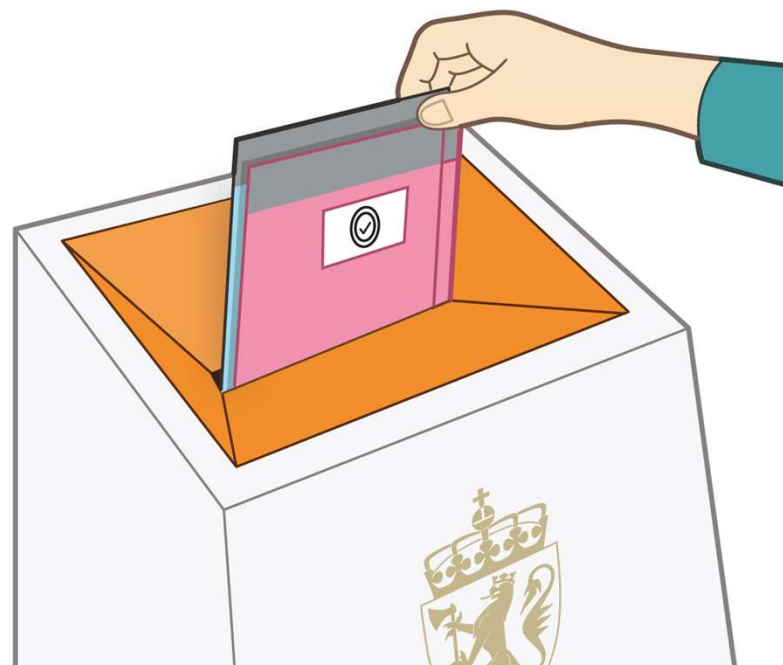
Plan for kurset

- Kort om regler og rutiner for valg og stemmegivning
- Praktiske forhold og oppgaver i valglokalet
- Planlegging og forberedelser til valgdagen
- Rydding og telling på valgdagen
- Gjennomgang av elektronisk valgadministrasjonssystem, EVA. Stemmemottak og valgoppgjør.
- Oppgaver og diskusjon

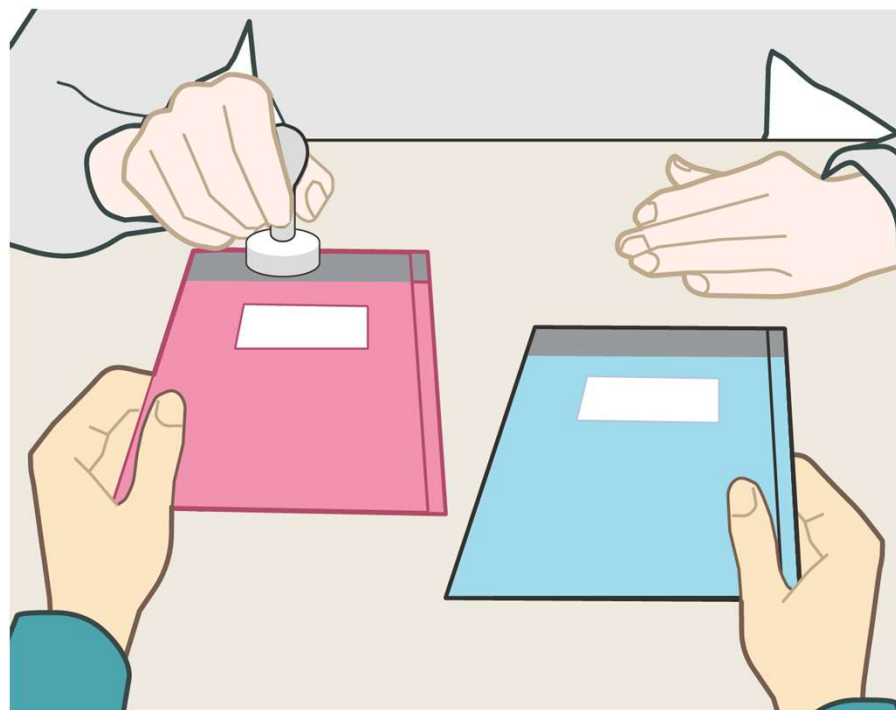
Vi skal sikre at det er hemmelig valg

- Alle velgere skal benytte avlukkene
- Velgeren skal være *alene* i avlukket
- Forhenget skal være *trukket for*
- Stemmeseddelen skal være brettet med den fargede siden ut når velgeren kommer ut av avlukket
- Valgmedarbeidere har taushetsplikt

Flest mulig skal få avgi stemme

- Gi god veiledning og informasjon
- Tilrettelegge for velgere som trenger hjelp
- Sjekk legitimasjon! Én velger, én stemme
- Sørg for nøyaktig registrering av stemmer

Diskusjon- hva gjør du?

Det kommer en velger fra en annen kommune som ønsker å avgi stemme på valgdagen.

En velger ønsker å ha med seg sin egen hjelper i avlukket.

En velger som ikke forstår så godt norsk ønsker å ha med seg datteren sin til å oversette i avlukket.

En velger har glemt legitimasjon, men insisterer på å avgi stemme.

Sikkerhet i valglokalet

BERGEN
KOMMUNE

Vold eller trusler i valglokalet

- Vurdér situasjonen.
- Gi beskjed til valgorganisasjon på telefon 55 56 64 04.
- Er situasjonen alvorlig ringer dere rett til politi (tlf 02800/112)
- Valgmedarbeider kan prøve å roe situasjonen, men skal ikke involvere seg utover det
- Ta vare på hverandre og velgerne!

Brann

1. Evakuer lokalet. Få ut menneskene først
2. Ring brannvesenet, tlf **110**
3. Ta med stempler og urner (hvis det er mulig)
4. Kontakt valgorganisasjonen

Redde, varsle, slukke – en god huskeregel

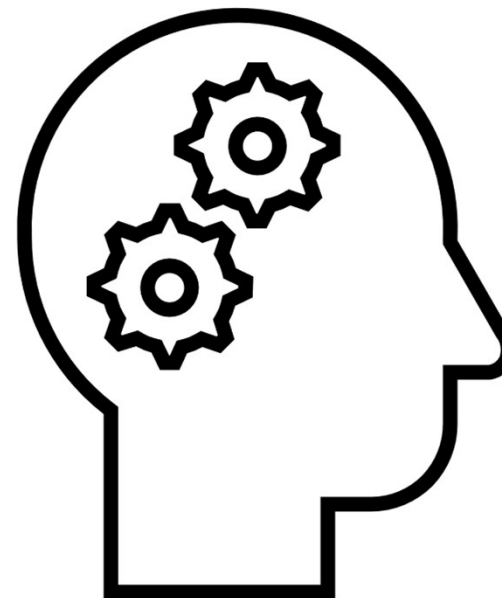
Informasjonssikkerhet

- Alle valgmedarbeidere får et personlig brukernavn og passord.
Passord resettes ved første pålogging.
- Brukernavn og passord skal ikke deles eller benyttes av andre
- PC skal være låst når noen forlater datamaskinen slik at andre personer ikke får tilgang
- Privat/uautorisert utstyr som minnepinne, ekstern mus, mobiltelefon osv. skal ikke kobles til valg PC

Valgagitasjon og uro

- Det er ikke tillatt å drive påvirkning eller valgagitasjon i valglokalet eller i områder som velgerne må passere
- Husk at valgmedarbeidere skal være nøytrale- også når det gjelder klær, jakkemerker, osv
- Personer som bråker og «forstyrrer eller hindrer normal gjennomføring av valghandlingen» kan vises bort fra valglokalet

Diskusjon – hva gjør du?

En av valgmedarbeiderne har en vond skulder og ønsker å bruke egen mus koblet til PC'en

Du oppdager en velger som tar bilder i valglokalet

Du får vite at en av valgmedarbeiderne sender snap'er med bilder fra valglokalet

Det kommer en velger som er høyrøstet og ubehagelig, mulig beruset

Diskusjon

Hva er viktig å tenke på som leder i et valglokale?

Hvilke erfaringer kan dere dele fra tidligere valg?

Forberedelser for stemmestyre(leder)

- Du finner informasjon om medarbeiderne i ditt valglokale i Mobilise
- Ta kontakt med resten av stemmestyret for en prat i forkant av dagen
- Det er lurt å sette opp en vaktplan for dagen
- Tenk på:
 - Hvilke oppgaver skal dekkes
 - Når venter dere flest velgere i lokalet
 - Rækkefølgen på de ulike postene
 - Pauser og mat. Det blir levert mat til valglokalet, se detaljer i veilederen

Valgdagen: Oppmøte og oppstart

KI. 07.00

- Stemmestyret og vedlikeholdstekniker møter
- Sjekk materiell, stemmesedler, oppsett av lokalet
- Ta imot stempler (valgperm hentes 8.9 -11.09.) *
- Gå gjennom bemanningsplan
- Sjekk branninstruks i lokalet

KI. 08.00

- Valgmedarbeiderne møter
- Ring valgtelefonen** dersom noen mangler
- Gjennomgå viktig info og rutiner, bemanningsplan, branninstruks
- Rigge til valgavlukkene
- Sjekk at alle valgmedarbeidere kan logge seg på EVA
- NB: Sjekk at det er rett valglokale

Gjøre klar valglokalet og stemmeavlukkene

- 20 partier til kommunestyrevalg
- 18 partier til fylkestingsvalg
- Stemmeavlukket blir raskt fullt!
Se nøye på tegning som ligger i valpermen hvordan dere skal sette opp stemmesedlene
- Husk å sjekke stemmeavlukkene gjennom hele dagen

Foto: Tore Fjeld

Hva skjer i valglokalet

1. Velger går rett til avlukket og velger stemmeseddel
2. Går til registreringsbord og bli registrert i EVA
3. Får stempel på stemmeseddelen
4. Legger seddelen i urne

To valgmedarbeidere må sitte ved registreringsbordet

Avvik og særskilte stemmegivninger. Diskusjon

Velger putter en ustemplet seddel i urnen

Det kommer en velger som ikke finnes i manntallet

I EVA står det at en velger allerede har avgitt stemme

Det kommer en velger som ikke har mulighet til å gå inn i valglokalet

Særskilt stemmegivning- når er dette aktuelt?

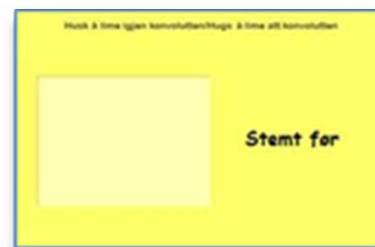
Stemt før:

- ⊘ Haraldsen Adam madA avleverte godkjent stemmegivning onsdag 04.08.2021 kl. 10.18
Personen kan stemme, men stemmegivningen må tas i mot i omslagskonvolutt.

Ikke i manntallet:

- ⊘ Personen finnes ikke i manntallet. Sjekk at informasjonen er korrekt. Stemmen må mottas i særskilt omslag

Stemmestyrets leder tar imot særskilte stemmer.

Beredskapsrutiner EVA

Når det ikke er mulig å bruke EVA:

Ved strømbrudd eller kommunikasjonsbrudd mot det elektroniske manntallet, skal dere umiddelbart gå over til å følge prosedyre for beredskapsstemmer, og stemmemottaket fortsetter

1. Ta opp beredskapskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter
2. Stemple stemmeseddelen
3. Velger får stemmeseddelkonvolutt -> limes igjen
4. Fyll ut valgkort. Stemmemottaker signerer.
5. Stemmeseddelkonvolutt og valgkort legges i oransje beredskapskonvolutt
6. Velger legger oransje konvolutt i urnen (stemmeseddelurne)

Stemmestyreleder varsler valgorganisasjonen og IKT

Blankt valgkort – manuell utfylling

Brukes når du ikke kan skrive ut fra EVA

Før på:

- Velgerens navn og fødselsdato (slik at det vises i vindusruten)
- Kryss for rett valg
 - **Kommunestyre- og fylkestingsvalg**
 - Stortingsvalg
 - Sametingsvalg
- Signatur av stemmemottaker

VALGKORT/VALKORT

Valgstyre/Valstyret i

Krets/Krins	Rode	Side	Linje

Fødselsår	Kommunenr.	Nummer i manntallet/manntalet
1967		04.11.1967

Navn/Navn
Ole Johan Olsen

Velgers navn/Veljæren sitt navn

Adresse

Postnr. Poststed/Poststad

År: 20..... (Sett inn årstall/-tal)

Stortingsvalg/-val
 Sametingsvalg/-val
 Kommunestyre- og fylkestingsvalg/-val

(sett kun ett/elt kryss)

11. 08. 2017 Dato
Kari Bø Stemmemottakers /mottakers signatur

Stemmegivning ute

- for velgere som ikke kommer seg inn i lokalet

- Sjekk legitimasjon
- Velger krysses av i EVA inne i lokalet
- To valgmedarbeidere tar med seg ut utstyr til utestemming
- Velger stemmer usett av andre – beholder resten av sedlene fra stemmeseddelssettet
- Valgmedarbeider stempler stemmeseddel
- Velger legger stemmeseddel i urnen
- Utstyret bringes tilbake til lederbord

Avslutning, telling og rydding

BERGEN
KOMMUNE

Valglokalet stenger kl. 21.00

- Nestleder/ stemmestyre-medlemet er ansvarlig for å stenge dørene
- De som har møtt opp får stemme
- Kjø utenfor?
Marker sistemann eller forsøk å få alle innenfor en ytterdør

Når valglokalet stenger- før opptelling

- Stempler leveres til leder
- Særskilte stemmegivninger telles
- Leder skriver ut loggen
- Pakkes i plastsekk og forsegles

Vedlikeholdstekniker fjerner ustemplede stemmesedler

Sortering og foreløpig opptelling

- Tøm urnene
- Sorter stemmesedlene i bunker
 - ✓ sedler uten stempel = «tvilsomme stemmer»
 - ✓ blanke sedler med stempel
 - ✓ partisedler med stempel
- Tell i bunker på f.eks 50 sedler
- Telles to ganger
- Leder fører resultatet inn i EVA

Teiping av kassene

- Blå spesialtape som ikke lar seg rive av
- Teip over med blank tape
- Teipe på siden slik at kassen blir tett, litt over den blanke

Rydding og nedrigging av valglokalet

ALLE må hjelpe å pakke alt utstyr.

Utstyr som skal stå igjen:

- Datamaskiner m/utstyr pakkes i kasser av vedlikeholdsteknikere fra EBE
- Valgkasse i metall

Hentes av 2 personer: Stempel, særskilte stemmer og logg (Valgperm tas med av stemmestyret).
Feil i veileder s.43!

Leder ordner evt. drosjerekvisisjoner hvis det er seint.

Leder avgjør når valgmedarbeiderne kan gå hjem.

Husk å takke for innsatsen!

EVA

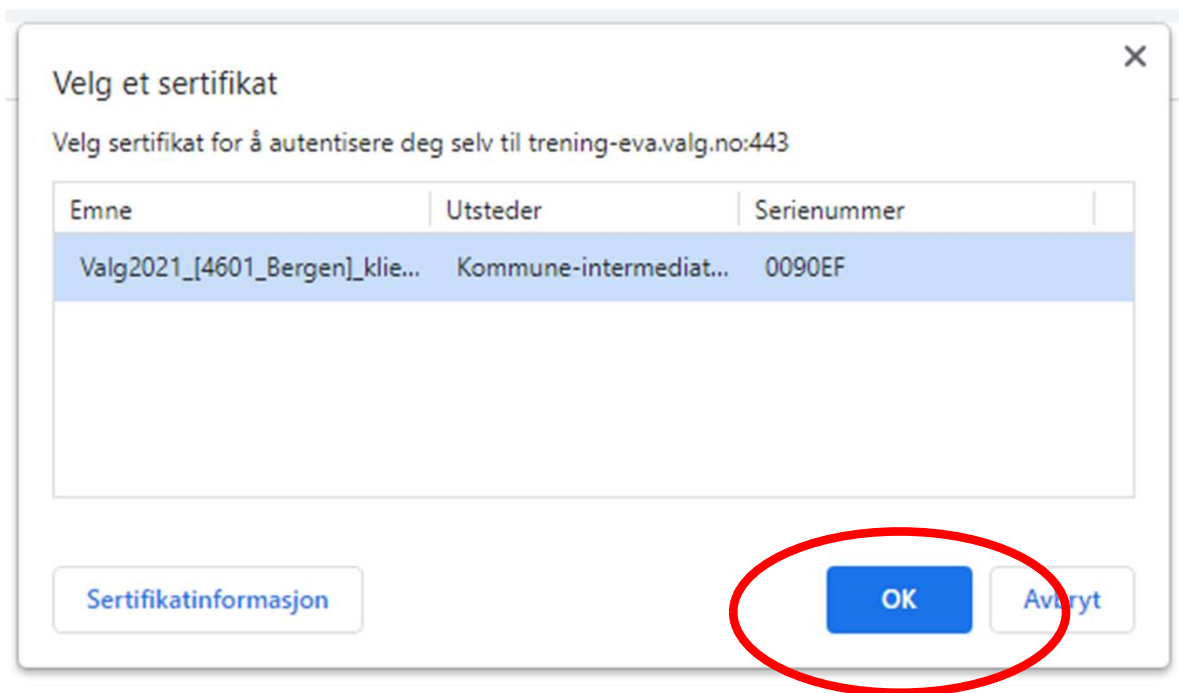

BERGEN
KOMMUNE

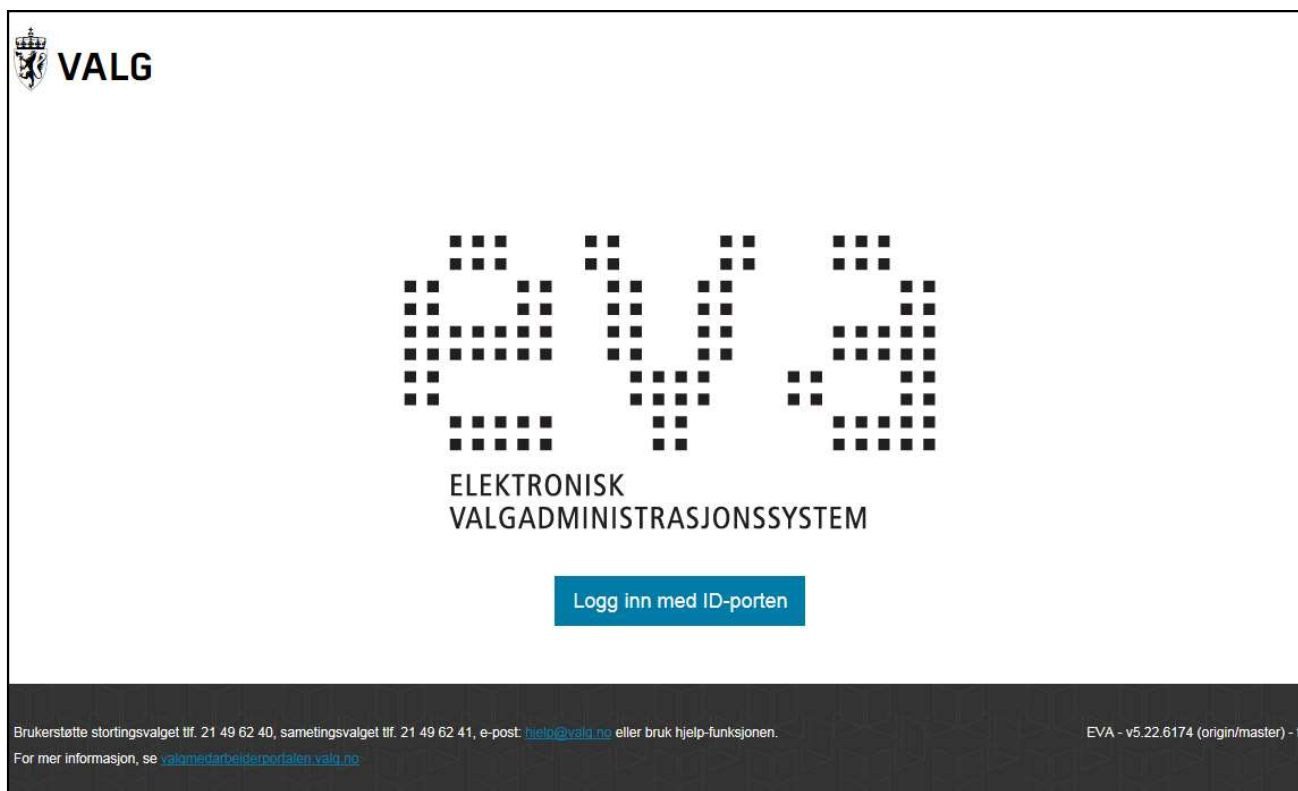
Pålogging i EVA

- Du må logge på valg-PC med personlig brukernavn og passord.
- Dette får du tilsendt:
 - Brukernavn på e-post
 - Passord på sms

Sikkerhets sertifikat vises ved pålogging

Innlogging via ID-porten

The screenshot shows a web interface for the 'VALG' system. In the top left corner, there is a small crest icon followed by the word 'VALG'. The main content area features a large, stylized logo composed of black dots, which forms the letters 'EVA'. Below this logo, the text 'ELEKTRONISK VALGADMINISTRASJONSSYSTEM' is displayed in a sans-serif font. A blue rectangular button with the text 'Logg inn med ID-porten' is centered below the text. At the bottom of the page, there is a dark grey footer containing contact information and a version number.

VALG

EVA

ELEKTRONISK
VALGADMINISTRASJONSSYSTEM

Logg inn med ID-porten

Brukerstøtte stortingsvalget tlf. 21 49 62 40, sametingsvalget tlf. 21 49 62 41, e-post: help@valg.no eller bruk hjelp-funksjonen. EVA - v5.22.6174 (origin/master) - fe
For mer informasjon, se valgmedarbeiderportalen.valg.no

ID-porten

Du bør ha **to** påloggingsmetoder i ID-porten

EVA TRENINGSVALG

 VELG ELEKTRONISK ID

 MINID Med kode fra SMS eller PIN-kodebrev
 BANKID Med koder fra banken din
 BANKID PÅ MOBIL Med sikker legitimasjon på mobil
 BUYPASS ID PÅ SMARTKORT Med smartkort og kortleser
 BUYPASS ID I MOBIL Med passord/SMS eller mobilapp
 COMMFIDES Med USB-pinne eller smartkort

[Slik skaffer du deg elektronisk ID](#)

Kontroller rolle og stemmested (valglokale)

 VALG
Stortingsvalget 2021

[Bertsen, Tale](#)
Rolle: Stemmottaker valgting
Område: Grieghallen stemmested

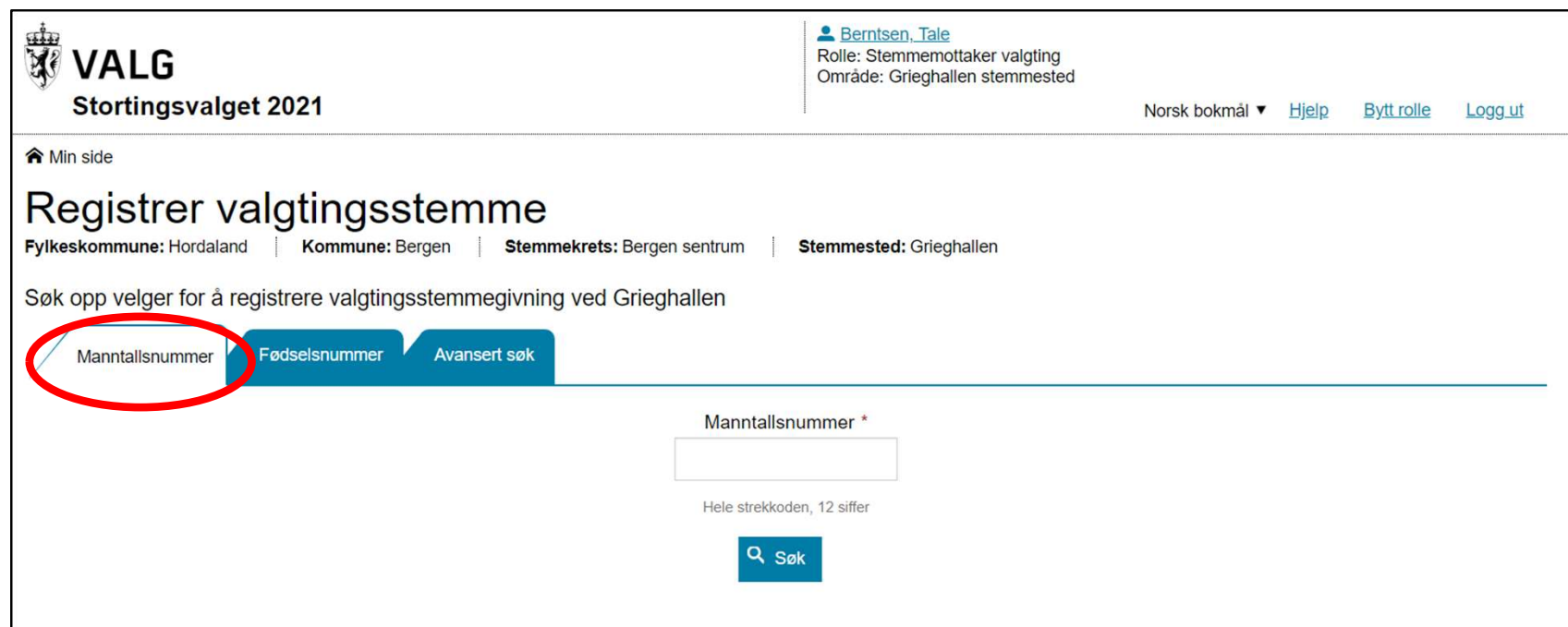
Norsk bokmål ▾ [Hjelp](#) [Bytt rolle](#) [Logg ut](#)

Min side

Stemmegivninger

Valgting
[Registrer valgtingsstemme](#)

Når velgeren har valgkort = bruk skanner

VALG
Stortingsvalget 2021

Berntsen, Tale
Rolle: Stemmemottaker valgting
Område: Grieghallen stemmested

Norsk bokmål ▾ [Hjelp](#) [Bytt rolle](#) [Logg ut](#)

Min side

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Hordaland | Kommune: Bergen | Stemmekrets: Bergen sentrum | Stemmested: Grieghallen

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Grieghallen

Mantallsnummer Fødselsnummer Avansert søk

Mantallsnummer *

Hele strekkoden, 12 siffer

Søk

Mantallsnummer = strekkode på valgkortet

Registrer stemme

- Sjekk legitimasjon
- Sjekk om velger har stemt før
- Registrer stemmegivning

 VALG
Storingsvalget 2021

[Berntsen, Tale](#)
Rolle: Stemmemottaker valgting
Område: Grieghallen stemmested

Norsk bokmål ▾ [Hjelp](#)

Min side ▶ Søk opp velger

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Hordaland | Kommune: Bergen | Stemmekrets: Bergen sentrum | Stemmested: Grieghallen

Velger har ikke avlagt stemme på tidligere tidspunkt.

Manntallsinformasjon			
Manntallsnummer	0002526849 56	Stemmeberettiget	✓
Personinformasjon			
Fødselsnummer		Kommune	4601 - Bergen
Fornavn	Adam	Stemme-krets	0001 - Bergen sentrum
Mellomnavn		Adresse	Libakkfaret 31
Etternavn	Haraldsen	C/O	
E-post	Adam.Haraldsen@test.no	Postnummer	5018
Telefonnummer	10307901	Sted	BERGEN

✓ Registrer stemmegivning

[Avbryt](#) Skriv valgkort

VALG

Storingsvalget 2021

[Berntsen, Tale](#)

Rolle: Stemmemottaker valgting
Område: Grieghallen stemmested

Norsk bokmål ▾ [Hjelp](#)

[Min side](#)

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Hordaland

Kommune: Bergen

Stemmekrets: Bergen sentrum

Stemmested: Grieghallen

Haraldsen Adam madA ble registrert med kryss i manntallet - onsdag 04.08.2021 kl. 10.18.

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Grieghallen

Manntallsnummer

Fødselsnummer

Avansert søk

Navn

Adresse

Fødselsdato

dd.mm.åååå

Kommune

4601 - Bergen

Sø

BERGEN
KOMMUNE

Ikke valgkort? Søk på fødselsnummer – 11 siffer

VALG
Storingsvalget 2021

[Berntsen, Tale](#)
Rolle: Stemmemottaker valgting
Område: Grieghallen stemmested

Norsk bokmål ▼

[Min side](#)

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Hordaland | Kommune: Bergen | Stemmekrets: Bergen sentrum | Stemmested: Grieghallen

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Grieghallen

[Mantallsnummer](#) [Fødselsnummer](#) [Avansert søk](#)

Fødselsnummer *

[Søk](#)

Avansert søk – navn og/eller fødselsdato

VALG
Storingsvalget 2021

[Berntsen, Tale](#)
Rolle: Stemmemottaker valgting
Område: Grieghallen stemmested

Norsk bokmål ▾ [Hjelp](#) [Bytt rolle](#) [Logg ut](#)

🏠 Min side

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Hordaland | Kommune: Bergen | Stemmekrets: Bergen sentrum | Stemmested: Grieghallen

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Grieghallen

Mantallsnummer Fødselsnummer **Avansert søk**

Navn	Adresse
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Fødselsdato	Kommune
<input type="text"/>	4601 - Bergen

dd.mm.åååå

Avansert søk – gir treff på flere velgere

1. Sjekk legitimasjon
2. Sjekk navn i listen
3. **Velg rett person**

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Hordaland | Kommune: Bergen | Stemmekrets: Bergen sentrum | Stemmested: Grieghallen

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Grieghallen

Mantallsnummer Fødselsnummer Avansert søk

Navn Adresse

Fødselsdato Kommune

46 person(er) passer ditt søk

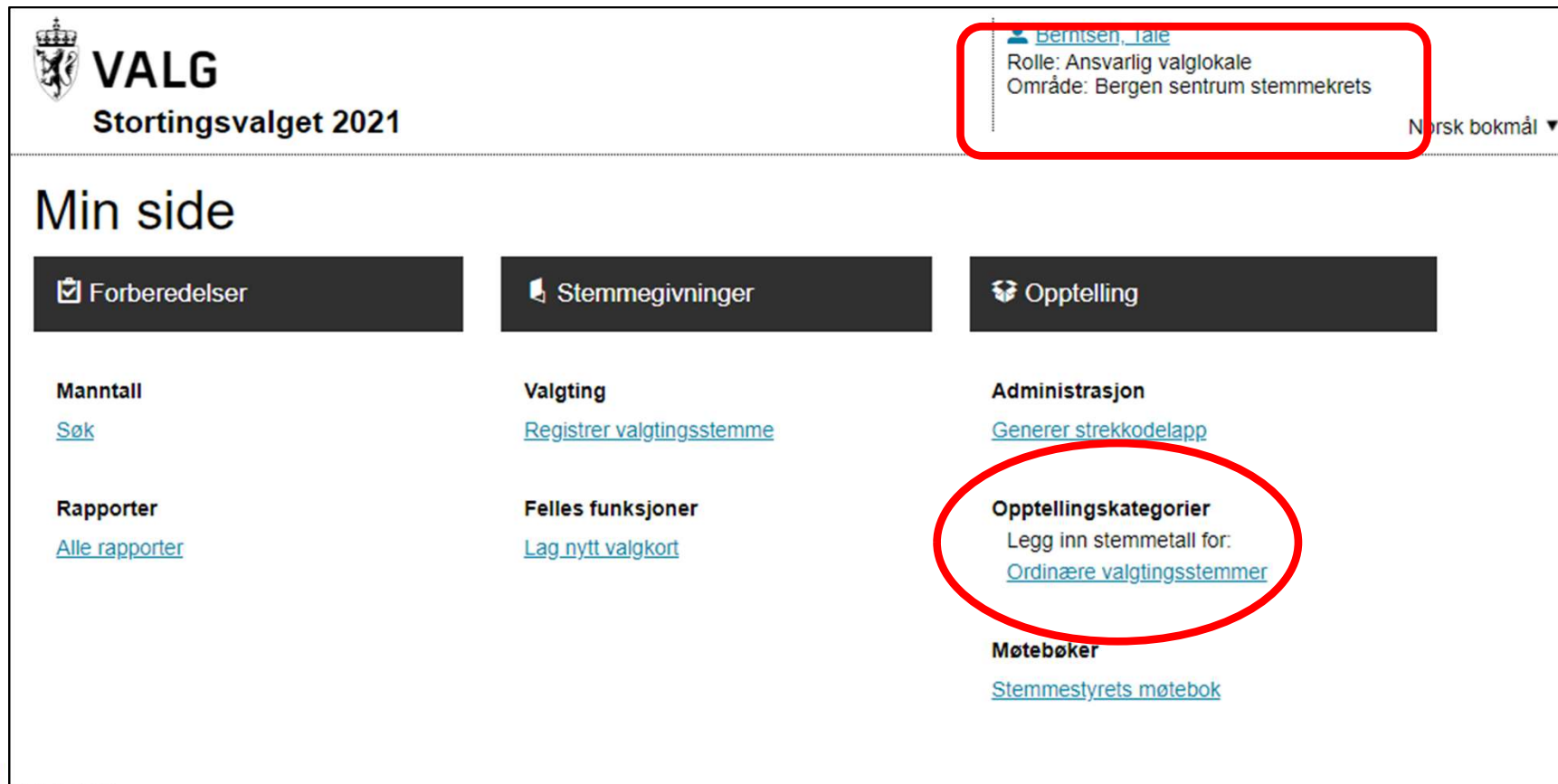
Fornavn	Mellomnavn	Efternavn	Fødselsnummer	Adresse	Kommune	Stemme-krets	I manntall	Alder
Abdul		Haraldsen	09043149390	Linderudveien 45	4601 - Bergen	0013 - Landås	Ja	35
Adam		Haraldsen	03128901328	Libakkfaret 31	4601 - Bergen	0001 - Bergen sentrum	Ja	22
Aleksandra		Haraldsen	06125222496	Langmyrgrenda 44	4601 - Bergen	0002 - Møhlenpris	Ja	29
Alf	flA	Haraldsen	06065000750	Langgata 73	4601 - Bergen	0004 - Haukeland	Ja	74
Alf		Haraldsen	06033030078	Landerokollen 19	4601 - Bergen	0070 - Alvøen	Ja	50
Allan		Haraldsen	02057812551	Kristinelundveien 51	4601 - Bergen	0013 - Landås	Ja	26

Møtebok- føring av resultater i EVA

Rolle: «Ansvarlig valglokale»

 VALG
Stortingsvalget 2021

[Berntsen, Tale](#)
Rolle: Ansvarlig valglokale
Område: Bergen sentrum stemmekrets

Norsk bokmål ▾

Min side

- Forberedelser
- Stemmegivninger
- Opptelling

Mantall
[Søk](#)

Rapporter
[Alle rapporter](#)

Valgting
[Registrer valgtingsstemme](#)

Felles funksjoner
[Lag nytt valgkort](#)

Administrasjon
[Generer strekkodelapp](#)

Opptellingskategorier
Legg inn stemmetall for:
[Ordinære valgtingsstemmer](#)

Møtebøker
[Stemmestyrets møtebok](#)

Registreringen må gjøres TO ganger

VALG

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023

[Berntsen, Tale](#)

Rolle: Ansvarlig valglokale
Område: Bergen sentrum stemmekrets

Norsk bokmål ▾ [Bytt rolle](#) [Logg ut](#)

Min side ▸ Velg tellekategori

Velg valg

Valg

- Fylkestingsvalget 2023
- Kommunestyrevalget 2023

Velg

BERGEN
KOMMUNE

Registrere spesielle stemmer: særskilte og beredskap

Min side

Bergen kommune | Stortingsvalget 2017 | 0001 Bergen rådhus

Ordinære valgtingsstemmer

Registrere urne- og foreløpig telling

Urnertelling

Avkryssinger i manntall	Antall
søndag 10 sep. 2017	0
mandag 11 sep. 2017	0
Total	52

Registrere urne- og foreløpig telling

Parti	Partikode	Stemmer
Høyre	H	<input type="text" value="0"/>
Arbeiderpartiet	A	<input type="text" value="0"/>
Venstre	V	<input type="text" value="0"/>
Stemmeedler til fordeling totalt		0
Blanke stemmer		<input type="text" value="0"/>
Tvilsomme sedler		<input type="text" value="0"/>
Totalt antall stemmeedler		0

Kryss i manntall	Sedler	Avvik
52	0	-52

Spesielle stemmer

Antall særskilt konvolutt

Antall beredekapskonvolutt

Kommentar

BERGEN
KOMMUNE

Registrere stemmesedlene i urnene

Registrere urne- og foreløpig telling

Parti	Partikode	Stemmer
Høyre	H	<input type="text" value="0"/>
Arbeiderpartiet	A	<input type="text" value="0"/>
Venstre	V	<input type="text" value="0"/>
Stemmesedler til fordeling totalt		0
Blanke stemmer		<input type="text" value="0"/>
Tvilsomme sedler		<input type="text" value="0"/>
Totalt antall stemmesedler		0

Kryss i manntall	Sedler	Avvik
52	0	-52

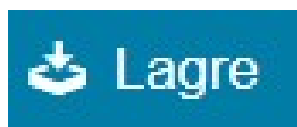
Forklar avvik = obligatorisk felt

Spesielle stemmer		Kommentar		
Antall særskilt konvolutter	<input type="text" value="0"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="Lagre"/>	<input type="button" value="Godkjenn"/>
Antall beredskapskonvolutter	<input type="text" value="0"/>			

- ✓ Ved dette valget vil det bli avvik mellom kryss og stemmesedler.
Forklaring: Velgere valgte å kun avgi stemme til ett valg.
- ✓ Avviket på flere sedler enn kryss kan f.eks forklares ved at velgere la ustemplete sedler i urnen. Begge fikk hente nye sedler som ble stemplet.
Slike situasjoner bør være notert i loggen. **Se logg nr. xx**

Lagre - Godkjenn

- **Lagre**
Du kan lagre telleresultater så mange ganger du vil.

- **Godkjenn**
Du kan ikke endre tall etter at du har godkjent.
Kan kun låses opp sentralt

Stemmestyrets møtebok

Min side

Forberedelser

Stemmegivninger

Opptelling

Manntall
[Søk](#)

Valgting
[Registrer valgtingsstemme](#)

Administrasjon
[Generer strekkodelapp](#)

Rapporter
[Alle rapporter](#)

Opptellingskategorier
Legg inn stemmetall for:
[Ordinære valgtingsstemmer](#)

Møtebøker
[Stemmestyrets møtebok](#)

Stemmestyrets møtebok ✕

Bergen rådhus stemmekrets

Last ned pdf

Møteboken er først komplett når resultatet er godkjent.

✓ Godkjenn

Papirutgaven skrives ut og underskrives av stemmestyret

Møtebok oppsummert

- Møtebok må føres to ganger, både for kommunestyre og fylkestingsvalg
- Før inn særskilte stemmer og beredskapsstemmer
- Før inn tall fra opptellingen
- Lagre møtebok
- Godkjenn opptellingen

- Skriv ut møtebok (kontroller at alle tall er med)
- Stemmestyret undertegner
- Legg utskriften i valgpermen

- Spørsmål? Kontakt valgtelefonen 55 56 64 04

